

P.P. PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTEKÓW
PRACOWNIA w SZCZECINIE, ul. RYCERSKA 3

Obiekt: Park przy pałacu
Adres: Stargard, gm. Będzino, woj. koszaliński
Stadium: Ekspertyza ogólna dendrologiczna -
techniczna
Część:
Gł. Projektant:
Projektant: inż. Grzegorz Bogel
Nr zlec. 214/76 Rok 1976

WZP Szczecin, zam. nr 2855-74 5000

uniw.-5.000-1075/75

~~URZĄD WOJEWÓDZKI
75-950 KOSZALIN
WYDZIAŁ KULTURY I SZUKI
KONSERWACJI ZABYTEKÓW~~

~~NR. INW. 21313~~

649

adres

obiekt

obiekt

[illegible]

WZP Szczecin, zam. ar 2854-74 5000 t

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nor ninn: 679

dep.

BIBLIOTEKA

~~Zaczątku Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac.-Ogród.~~

~~Muzeum Narodowe w Warszawie~~

ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 29-67-78

PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW

PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWE
ODDZIAŁ SZCZECIN, UL. RYCERSKA NR 3 – TEL. 8355

Nr archiwalny

Nr zlecenia 414/76

Inwestor naczelny Ministerstwo Kultury i Sztuki

Inwestor główny

Inwestor bezpośredni Wojewódzki Konserwator Zabytków w Koszalinie

PROJEKT

Obiekt Park przy re-lacu

Adres Strzepowo, gm. Będzino, woj. Koszalin

Branża Ekspertyza ogólna dendrologiczno - techniczna

Faza

Kubatura m³

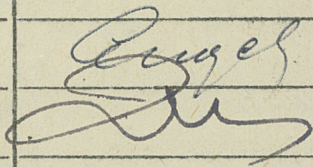
Powierzchnia użytkowa m²

Powierzchnia zabudowy m²

Wielkość działki ok. 3,80 ha

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szewieżyńców 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 679

Projekt opracowali	Imię i nazwisko	Podpis	Data
Gł. Projektant			
Projektant	<u>inż. Grzegorz Engel</u>		<u>30.09.76r.</u>
Kier. Pracowni	<u>mgr inż. arch. Z. Ruczkowski</u> <u>upr. z art. 361 nr 2032/60</u>		
Kier. Zespołu			
Kreślił			

URZĄD WOJEWÓDZKI
75-950 W KOSZALINIE
WYDZIAŁ KULTURY I SZTUKI
Wojewódzki Konserwator Zabytków

Szczecin, dnia wrzesień 197...6r.

Nr inw. 2313

METRYCZKA PARKU - OGRODU

1.	Adres:	miejscowość - Strzepowo	gmina - Będzino	województwo - Koszalin
2.	Nazwa parku:	aktualna -	dawna - nieznana	
3.	Rodzaj parku i stan jego zachowania:	przypałacowy, zaniedbany, czytelny układ komunikacyjny, zachowane stare sadziszewienie i duży pałac		
4.	Czas powstania:	XIX wiek, na-turalistyczny		
5.	Położenie parku:	przy zabudowaniach Zakładu PGR, przy szosie Dobrzyca 7 4 km/ - Strachomino / 3 km/ w odległości 12 km od Będzina w kierunku południowo zachodnim.		
6.	Powierzchnia parku:	ogółem ha - ok. 3,80	w tym wód w ha - -	czy są na niej budynki i jakie - pałac, hydrofornia, ruiny cieplarni
7.	Użytkownik parku:	Kombinat Państwowych Gospodarstw Rolnych w Tymieniu, Zakład Strzepowo		
8.	Czy jest w rejestrze:	brak		
9.	Istniejące dokumentacje /data i autor/:	<p> pomiar sytuacyjno-wysokościowy - brak inwentaryzacja zieleni - brak studium historyczne - brak brak założenia techniczno-ekonomiczne - brak techniczne, branżowe dokumentacje i ekspertyzy - brak </p>		
10.	Przeprowadzone dotychczas remonty:	uporządkowano cz. parku przed frontem pałacu, ogrodzenie obiektu w trakcie realizacji.		

I. KROTKA ANALIZA HISTORYCZNA

1. Ewolucja układu przestrzennego

Strzepowo /historyczna nazwa miejscowości Strippow/ od kilku wieków należała jako lenno rodu Kamyków /Kamike/. W 1788 r. hrabia Aleksander Fryderyk Kamyk sprzedał majątek proboszczowi kurialnemu von Wissman'owi. Ten w 1793 r. odsprzedał posiadłość Heinrichowi Wilhelmowi von Blandenburg'owi. Ród ten był w posiadaniu majątków w miejscowości: Strachomino, Strzepowo, Skoczów, Wrzesowo /gorzelnia/. Ostatni właściciel Walter von Blankenburg opuścił Strzepowo w 1945 roku.

Po II wojnie światowej w pałacu kwaterowały jednostki Wojska Polskiego, następnie upaństwowiony majątek oddano dla Państwowych Nieruchomości Ziemskich. Od 1950 roku właścicielem jest Państwowe Gospodarstwo Rolne.

Obecnie obiekt należy do Kombinat Państwowych Gospodarstw Rolnych w Tymieniu.

Brak danych źródłowych nie pozwala odtworzyć ewolucji istniejącego parku.

Sądząc po zachowanym układzie parku i wieku drzew, należy przypuszczać, że założenie parkowe pochodzi z XIX wieku i jest skromnym układem naturalistycznym.

S.Kownas lustrując park w 1965 r. pisał: "... Dość długi park w dalszych częściach nabiera charakteru leśnego".... /2/.

Faktycznie, powojenny okres ogólnego zaniedbania spowodował szybki wzrost młodych drzew pochodzących z samosiewu i dzikich krzewów, został zatarty układ dróg, granice polan i skupin starych drzew - park przybrał formę lasu.

Przed frontem dużego pałacu są dobrze utrzymane strzyżone żywopłoty z wiśni nasadzone wzdłuż drogi dojazdowej.

Na powierzchni sąsiednich trawników rosną drzewa o pięknej formie i barwie korony: buk pospolity odm. purpurowa, dąb szypułkowy odm. piramidalna, jodły, kasztanowce, świerki, orzech i skrzydłkoorzech.

Drzewa te są w różnym wieku. Obok rosnących grubych starych drzew krajowych liczących po 200-250 lat wprowadzono na przełomie XIX i XX wieku nasadzenia drzew ozdobnych obcego pochodzenia.

2. Dane plany

- brak

3. Źródła do dziejów parku

1. H. Sieber - "Schlösser und Herrnsitze in Pommeru" -
Frankfurt a/Main 1959; - tłumaczenie polskie /maszynopis/
w posiadaniu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Koszalinie
Nr inwen. 1935;
2. S. Kowmas i A. Siewicka - "Parki, zabytkowe drzewa i rezerwy
województwa koszalińskiego", STN Szczecin 1965;
3. Wł. Seneta - "Dendrologia", PWN Warszawa 1972;

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. Układ przestrzenny

Strzepowo położone jest przy szosie Dobrzyca /3km/ - Strachomino /3km/, na zachód od Koszalina /23 km/.

Park przylega do szosy, która jest jego południową granicą.

Z szosy do pałacu prowadzi dwie drogi:

- pierwsza, o znaczeniu gospodarczym przebiega wzdłuż wschodniej granicy dziedzińca przedpałacowego, przez furkę łączy się z drogą dojazdową zakończoną szerokim podjazdem przed głównym wejściem do pałacu. Droga dojazdowa jest obsa-

fot.1 dzona niskim żywopłotem strzyżonym

- druga kończy się przed ścianą ogrodową pałacu.

Przed frontem pałacu rośnie wierzgórski odmiany zwisającej o obwodzie pnia 180 cm oraz żywotnik zachodni 2 szt.

fot.2 Na trawiastej powierzchni zajmującej dziedzińiec przedpałacowy rosną wiekowe drzewa:

dąb szypułkowy o obwodzie pnia 410 cm, buk pospolity odm. purpurowa obw. 290 cm, lipa drobnolistna o obw. 420 cm oraz drzewa ozdobne w wieku 60-80 lat: orzech włoski 125 cm, jodła biała 130 cm, jodła kalifornijska, dąb szypułkowy odm. piramidalna, kasztanowiec biały i czerwony, klony, skrzydło-orzech kaukaski 3 szt. Do dziedzińca od strony południowej przylega ogród warzywno-owocowy odgradzony od szosy żywopłotem grabowym.

Przy południowym skrzydle pałacu znajdują się ruiny palmiarni.

fot.3 Do ściany zachodniej pałacu przylega polana otoczona wiekowymi drzewami, z których wyróżnia się: wierzgórski o obwodzie pnia

fot.4 370 cm i 300 cm lipa drobnolistna o obw. 560 cm o spiętych stalowymi klamrami konarach. W głębi parku, przy skrzyżowaniu dzikich ścieżek, rośnie buk posp. odm. purpurowa o obwodzie pnia 310 cm.

W sąsiedztwie małego stawku położonego przy granicy zachodniej parku rośnie wierzba biała o obwodzie pnia 350 cm i jodła pospolita 290 cm.

W pobliżu szosy na terenie parku rośnie kilka starych drzew owocowych i orzech włoski. Park od szosy jest odgradzony żywopłotem z głogu.

Granice północną parku oznacza szpaler świerka, który łączy się z kępą jedlicy Douglasa zajmującą północno-zachodni narożnik parku.

Szpaler świerkowy stanowi ścianę ochronną dla podłużnej polany. Teren parku jest równy, przeciętany dzikimi ścieżkami, które łączą polanę przedpałacową i zabudowania gospodarcze PGR z zabudowaniem wsi sąsiadujące z granicą zachodnią parku.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin

W parku wyróżnić można następujące gatunki roślin:

a/ drzewa:

1. Buk pospolity	- <i>Fagus sylvatica</i>
2. Buk pospolity odm. purpurowa	- <i>Fagus sylvatica</i> var. <i>Atropurpurea</i>
2 szt. obw. pnia 310 cm,
3. Brzoza brodawkowata	- <i>Betula verrucosa</i>
4. Dąb szypułkowy	- <i>Quercus robur</i> max. obw. pnia 410 cm,
5. Dąb szypułkowy odm. piramidalna	- <i>Quercus robur</i> var. <i>Fastigata</i>
1 szt,
6. Dąb pospolity	- <i>Carpinus betulus</i>
7. Jabłoń	- <i>Malus</i> sp.
8. Jedlica Douglasa	- <i>Pseudotsuga taxifolia</i> 8 szt.
9. Jesion wyniosły	- <i>Fraxinus excelsior</i>
10. Jodła jednobarwna /j. kalifornijska/	- <i>Abies concolor</i> 1 szt.
11. Jodła pospolita /j. biała/	- <i>Abies alba</i> 2 szt. max. obw. pnia
290 cm,
12. Kasztanowiec biały	- <i>Aesculus hippocastanum</i>
13. Kasztanowiec czerwony	- <i>Aesculus carnea</i>
14. Klon pospolity	- <i>Acer platanoides</i>
15. Lipa drobnolistna	- <i>Tilia cordata</i>

16. Modrzew europejski	- <i>Larix decidua</i> 3 szt.
17. Orzech włoski	- <i>Juglans regia</i>
2 szt. obw.pnia 125 cm,
18. Olsza czarna	- <i>Alnus glutinosa</i>
19. Robinia akacjowa	- <i>Robinia pseudacacia</i>
20. Świerk pospolity	- <i>Picea abies</i>
21. Świerk krójący	- <i>Picea pungens</i>
22. Skrzydłoorzech kaukaski	- <i>Pterocarya fraxinifolia</i> 3 szt.
23. Wiaź górski	- <i>Ulmus glabra</i> max.obw.pnia
300 i 370 cm,
24. Wiaź górski odm.zwisająca	- <i>Ulmus glabra</i> var.pendula
1 szt. obw.pnia 180 cm,
25. Wierzba biała	- <i>Salix alba</i> max.obw.pnia 350 cm,
26. Żywotnik zachodni	- <i>Thuja occidentalis</i> 2 szt.

b/ krzewy:

27. Bez czarny	- <i>Sambucus nigra</i>
28. Głóg jednoszyjkowy	- <i>Crataegus mongyna</i>
29. Kalina hordowina	- <i>Viburnum lantana</i>
30. Leszczyna pospolita	- <i>Corylus avellana</i>
31. Porzeczka	- <i>Ribes</i> sp.
32. Śnieguliczka biała	- <i>Symphoricarpos albus</i>
33. Winobluszcz pięciolistkowy	- <i>Parthenocissus quinquefolia</i>
34. Wiśnia	- <i>Cerasus</i> sp.

Z wyróżnionych 26 gatunków drzew, 9 gatunków jest pochodzenia obcego, a z 8 gatunków krzewów, jest 1 obcy.

Drzewa rosną w zaleszeniu jednostkowym i grupowym.

Grab i głóg tworzy zwarte żywopłoty grabowe wzdłuż granicy obiektu z szosą, a wiśnia występuje w ciętym żywopłocie przy drodze dojazdowej do parku.

Wiek drzew ocenia się na /70-120/ 90 lat z tym, że drzewa o cechach pomników przyrody liczą do 250 lat. Są to:

przed frontem pałacu:	dąb szypułkowy o obwodzie pnia	410 cm,
	buk ^{buk} pospolity o. purpurowa	" 290 cm,
	lipa drobnolistna	" 420 cm,
w parku:	wiąz górski	" 300 cm,
		i 370 cm,
	lipa drobnolistna	" 560 cm,
	buk pospolity obm. purpurowa	" 310 cm,
	wierzba biała	" 350 cm,
	jodła pospolita	" 290 cm.

Stan zdrowotny ocenia się jako dobry.

W skład parku wchodzi:

50% - buk

po10% - świerk, grab, jesion, ~~klon~~, wiąz

3. Analiza stanu zachowania układu zabawkowego

a/ powierzchnia parku jest w granicach starego założenia;

b/ pałac - główny węzeł kompozycji ogrodowej jest zachowany.

Wymaga remontu pomieszczeń i odnowienia elewacji.

Na naprawę zasługują kolorowe witraże znajdujące się nad głównym wejściem do pałacu, dobrze widoczne od wewnątrz z drewnianego balkonu, oraz odnowienia i uzupełnienia wymaga łębowa boazeria i dwie szafy znajdujące się w obszernym hallu; Pałac jest przestrzenny i w całości nie zagospodarowany;

c/ układ dróg jest mocno zatarty, istnieje wiele ścieżek dzikich, skracają dojścia ze wsi do budynków gospodarczych PGR;

d/ przyległa do parku powierzchnia sadu jest zarosnięta chwastami i zaśmiecona. Sad wymaga odświeżenia;

e/ stan gatunkowy drzew został zachowany.

W wyniku rozrostu starych drzew i liczego podrostu zatarty się granice parku i większych skupin drzew.

4. Znaczenie krajobrazowe

Park jest jedyną dużą grupą zieleni wysokiej na terenie wsi-osady PGR. Ochrania pałac i pobliskie zabudowania przed wiatrami, podnosi walory estetyczne okolicy.

III. WNIOSKI DOTYCZĄCE:

1. Granicy ochrony konserwatorskiej

w zakresie:

a/ ochrony układu parku:

- przeprowadzić remont pałacu, odnowić elewację, odbudować palmiarnię;
- oczyścić powierzchnie parkowe z dzikich krzewów, podrostu drzew i chwastów;
- zasiać trawę na polanie, wytyczyć ścieżki, ustawić ławki;
- wprowadzić nowe nasadzenia drzew i krzewów ozdobnych, szczególnie na terenie sadu i na obrzeżach dużej polany w cz. północnej parku;
- zakończyć budowlę ogrodzenia od strony podwórza gospodarczego;
- zabronić wznoszenia budowli przy granicy i na terenie parku i na dziedzińcu przedpałacowym;
- oczyścić staw;

b/ ochrony ekologicznej:

- wykonać zabiegi pielęgnacyjne:
plombowania drzew, kłamrowania, zabezpieczenia pni przed martwicą i murem, usunięcia suchych gałęzi itp.;
- wywiesić skrzynki noclegowe i legowe dla pożytecznego ptactwa.

c/ ochrony kompozycji widokowej:

- zasłonić krzewami ozdobnymi mury budynków gospodarczych przyległych do parku;

2. Ewentualne zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania

Park obecnie znalazł się poza marginesem aktualnych potrzeb funkcjonalnych i produkcyjnych osady PGR.

Mimo to, park i pałac należy zabezpieczyć do chwili wprzęgnięcia jego obszaru dla celów turystyki.

Duży pałac, po remoncie należy w pełni zagospodarować i obok funkcji jaką obecnie spełnia: biura Gospodarstwa PGR, świetlica, sklep, powinien być przeznaczony na Ośrodek wypoczynkowy lub zajazd.

Park powinien służyć jako miejsce rekreacyjne dla pracowników Gospodarstwa i ich rodzin oraz przejezdnych turystów:

3. Zakres renowacji:

- skończyć budowę ogrodzenia od strony podwórza gospodarczego;
- oczyścić powierzchnię ze śmieci, dzikich krzewów i podrostu drzew;
- wykonać cięcia sanitarne: usunąć posusz, złamy drzew i gałęzi;
- wykonać zabiegi pielęgnacyjne: plombowanie, kłamrowanie, zabezpieczenie pni przed martwicą i murszem;
- wytyczyć nowe drogi parkowe, ustawić żawki;
- przeprowadzić remont pałacu i odnowienie jego elewacji; odbudować palmiarnię;
- uzupełnić wypady drzew i krzewów nowymi nasadzeniami drzew ozdobnych i krzewów;
- oczyścić staw i wzmocnić jego brzegi;
- wywiesić skrzynki lęgowe i noclegowe dla pożytecznego ptactwa;
- wywiesić tablice informacyjne i ostrzegawcze na granicy parku;
- wyznaczyć społecznego opiekuna obiektu.

Zdaniem autora niniejszego opracowania park i pałac w Strzepowie należy otoczyć ochroną konserwatorską.

Szczecin, wrzesień 1976 r.

Fot. Andrzej Smolny
Prawa autorskie zastrzeżone

1. Strzepowo, gm. Będzino.
Park przypałacowy,
Widok na pałac od strony głównej drogi dojazdowej.
Na prawo - pień jodły kalifornijskiej, w głębi lipa
o obwodzie pnia 420 cm, na lewo - kasztanowiec, dalej dąb
o obwodzie pnia 410 cm.
Fot. Andrzej Smolny - dn. 30.08.1976 r.
Neg. nr 27972 w Arch. PEZ w Szczecinie

Fot. Andrzej Smolny
Prawa autorskie zastrzeżone

2. Strzepowo, gm. Będzino

Park przypałacowy.

Dziedziniec przed głównym wejściem do pałacu, w głębi -
zabudowania gospodarcze. Drogi dojazdowe obsadzone niskim
żywopłotem.

Fot. Andrzej Smolny - dn. 30.08.1976 r.
Neg. nr 27973 w Arch. PKZ w Szczecinie

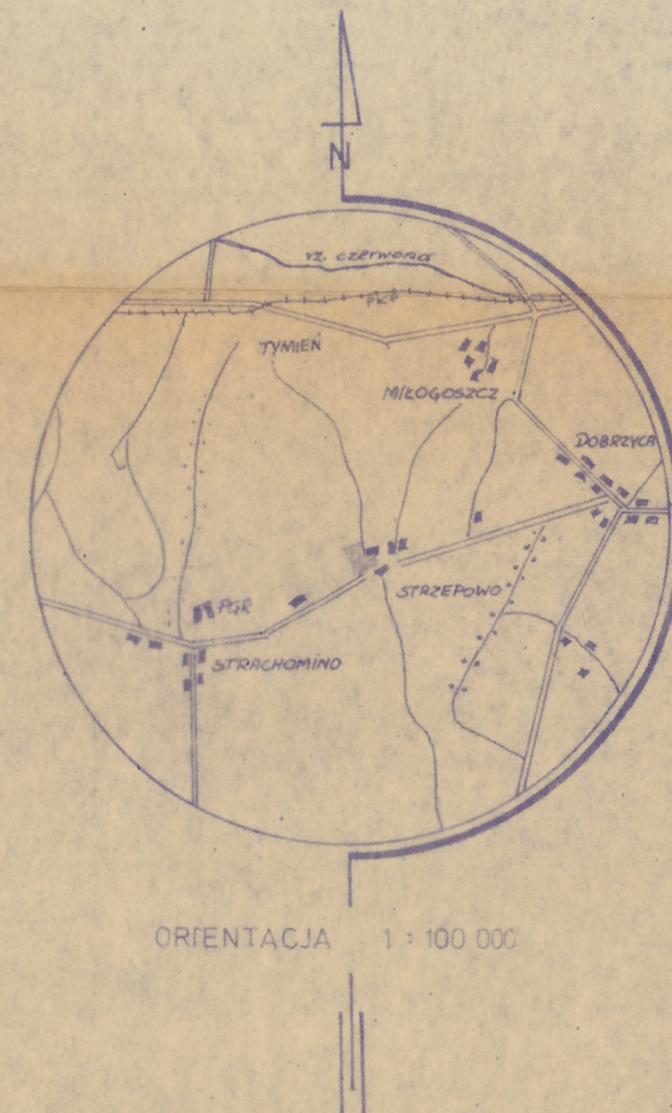
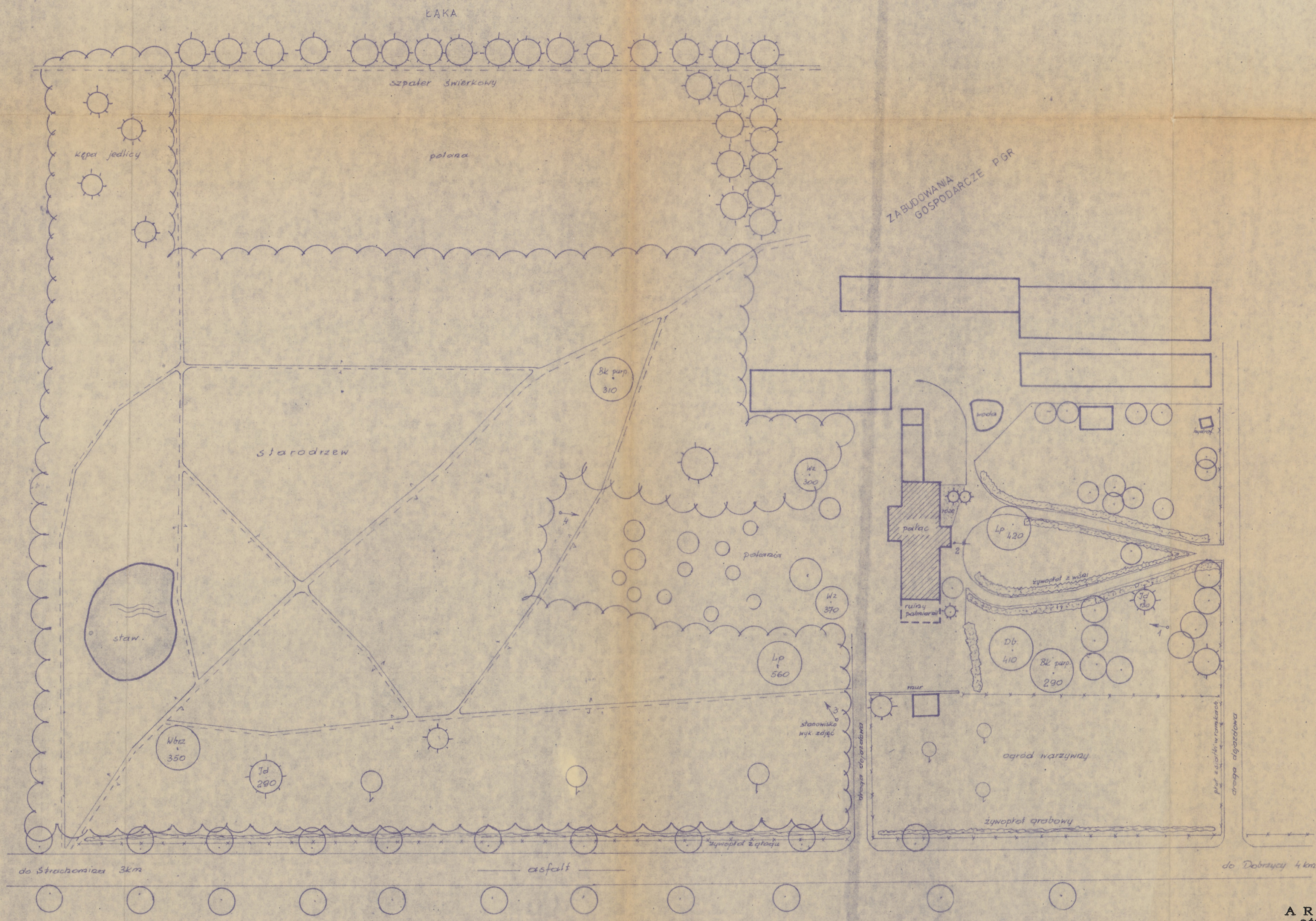
Fot. Andrzej Smolny
Prawa autorskie zastrzeżone

3. Strzepowo, gm. Bédzino.
Park przy pałacu.
Starodrzew na granicy polany przyległej do elewacji
ogrodowej pałacu. Na planie - piękny okaz lipy drobnolistnej
o obwodzie pnia 560 cm o spiętych konarach stalowymi kłami.
Fot. Andrzej Smolny - dn. 30.08.1976 r.
Neg. nr 27974 w Arch. PKZ w Szczecinie

Fot. Andrzej Smolny
Prawa autorskie zastrzeżone

4. Strzepowo, gm. Będzin.
Park przy pałacu.
Widok na pałac z głębi parku.
Fot. Andrzej Smolny - dn. 30.08.1976 r.
Neg. nr 27975 w Arch. PKZ w Szczecinie.

SZKIC
PARKU PRZY PAŁACU
W MIEJSCOWOŚCI
STRZEPÓWO

GM. BĘDZINO

SKALA ~ 1:500